מי שהיה פרק תשיעי פסחים צח.

המפריש פסחו ומת. לקמיה מפרש אימת מית: **לא יביאנו בנו אחריו לשם פסח.** דהוה ליה פסח שמתו בעליו ואין כאן מנויין: **גמ' שמע מינה בעלי חיים נדחין.** בהמה שנדחית בחיים דחויה לימוי גמור שאף לכשנגאלת למה שהיתה דחויה אינה קריבה אלא רועה להא דתנן תרעה ולא קרבה שלמים היא גופה שזו היא דאיתה כמתחלה שכל מותר פסח קרב שלמים ודלא כר"ש דאמר בעלי חיים אין נדחין כפ' שני שעירי (יומא דף סג:) דגמרי' מבעל מום שנדחה ולכשעבר מומו נראה ומרישא נמי שמעינן לה אלא משום דמהא שמעינן תלת נקט לה הכא: **ושמע מינה דחוי מעיקרא הוי דחוי.** דהא נקבה או זכר כן שמי שנים מתחלתו לא נראה למה שהוקדש וקאמר ירעה ולא יקרב שלמים הוא עצמו ואיכא למאן דאמר במסכת סוכה (דף נג:) דאין דחוי אלא הנראה ונדחה: **ושמע מינה יש דחוי בדמים.** כדפרישית. בכמה מקומות בגמ' מצינו לשון זה גבי הא דאמר רבי יוחנן בהמה של שני שותפין הקדיש חציה וחזר ולקח חציה קדושה ואינה קריבה שמע מינה תלת כו' כי הכא ובמסכת קדושין (דף ז:) וכזבחים (דף יב.). ולמדתי פירושה ממסכת כריתות (דף מ.) דגרס התם בלשון הזה ש"מ קדושת דמים נדחה כלומר שמע מינה אפילו דבר שלא קדש תחלה להקרבת גופו אלא לדמיו כגון הקדיש חציה וחציה השני חוזין דחוי ליקרב לגופו בתחלת הקדישו אינו קרב עוד לעולם דהואיל ונדחה ידחה ולא תימא אין דחוי בקדשים אלא הקדיש לגופו ונדחה מהקריב אבל קדושת דמים לא אלימא למימר כיה תורת דחוי ואי אמרת לה שעת הכשר הקרבה כגון הכא דחזר ולקח חציה תקרב. והכא נמי הכי פרישנא לה יש דחוי בדמים כגון נקיבה לפסח לא חזיא גופה לפסח אלא כי אקדשה לדמים אקדשה ואיידי דדחויה דלא חזיא לאקרובי גופה לדבר שהוקדשה לה אמרינן תדחה לעולם אפילו לאחר הפסח דכל מותר הפסח הוי שלמים ונקיבה לשלמים מחזא חזיא דקתני מתני' דמיה שלמים אבל גופה לא אלמא אלימא קדושת דמים לומר בה תורת דחוי ולא אשכחן דפליגי תנאי בהא מילתא מיהו טובא אשמעינן תשובה רבינו ע"כ. ותמיהה לי אמאי גרע ממותר הפסח שראוי לפסח[6] דלאמרינן בהאשה (לעיל דף פט.) ונטורתו וגייתי במותר: **כגון נמנה עמו.** אם היה בנו נמנה עמו ועדיין יש לו בעליה: **אי נימא דמים קודם חלות.** וכו ביום הא חל אינות עליה ברישא ומו לא חיילא עליה חיובא דפסח להביאו בפני עצמו כדתנן (לעיל דף לא.) וכולן אין שוחטין עליהן בפני עצמן ומתני' קתני יביאנו דמשמע הוא עצמו: **אלא דמה אחר חלות.** דכיון דחיילא עליה דין פסח ברישא שוחט לעצמו ולא חייסינן שמא יביאוהו לבית הספול דמזהר זהיר משום חומרא פסח דחייל עליה מעיקרא אבל כי חיילא אינות ברישא לא זהיר. ובמת יום לו יומים קודם לא מצי לאוקמא אלא סתמא דמילתא כו ביום היו מפרישין פסחיהן: **הא קבעתו חלות.** לפסח ואידחי משלמים דהא תנן (לעיל דף לו:) הפסח העומד בחלות ולא הקריבו ירעה: **לשם פסח שני.** אם לא עשה את הראשון מפני אינותו: **לנדרין קבני מם אחר חלות.** דחיילא עליה זמן חיובא דפסח ברישא ובנו נמנה עמו ונשאתו לו בעלים יביאנו לשם פסח. אין בנו נמנה עמו לא מיירי בה מידי וממתני' שמעינן יראה דהא קבעתי' חלות: **מם קודם חלות ואין בנו נמנה עמו יביאנו לשם שלמים.** דלא קבעתיה חלות. ואם בנו נמנה עמו לא איצטריך לאורויי בה מידי דודאי מיקרב לפסח שני ואשמעינן מינה דהיכא דחל עליה חיובא דפסח ברישא שוחטין עליו: ל"א הא חל עליה אינות ברישא ומו לא חיילא עליה חיובא דפסח והא דתנן (לעיל דף ל:) שוחטין על האונן ה"מ היכא דחיילא חובת פסח עליה ברישא והדר חל עליה אינות: **שהיה אביו גוסס בחלות.** ומת לאחר חלות בנו נמנה עמו יביאנו לשם פסח דהא חל עליה חיובא דפסח ברישא אין בנו נמנה עמו יביאנו לשם שלמים דכיון דבחלות היה גוסס ורוב גוסס למיתה[8] לא קבעתיה חלות: **לעולם דמים אחר חלות.** ודקשיא לך היאך יקרב שלמים הא קבעתיה חלות ואידחי ר' שמעון היא דאמר בסדר יומא בפ' ג' שעירי (דף סג:) בעלי חיים אין נדחין אלא ממתת מום לו אתנן ומחיר שאינן רחויין אבל למה שהוא רחוי יקרב והאי חזי לשלמים: ה"ג **רבינא אמר כגון שהפרישו אחר חלות ומתו בעליו אחר חלות.** בנו נמנה עמו יביאנו לשם פסח המיוחד בפרישה אין בנו נמנה עמו יביאנו לשלמים דכיון דבחלות עדיין לא הופרש אין כאן קבע לדמות וקסבר תנא דידן חלות קבע ולא כל שאר זמן שחיטה: **מתני' הפסח שנתערב בזבחים.** שלשה עלמים ג' של פסח וא' של אשם וא' של עולה ונתערב הפסח ביניהן כולם ירעו עד שיסתאבו וימכרו ויביא דמי היפה שבהן עולה דשמא היפה עולה היה ודמי היפה שבהן אשם שמא היפה אשם היה ודמי היפה שבהן פסח אם קודם הפסח נסתאבו ואם לאחר הפסח נסתאבו יביאנו שלמים דשמא היפה פסח היה ואותו מותר שהוא צריך להוסיף על השאר עד שיגיעו לדמי היפה שבהן יפסיד מביאו משלו. וא"ת הרי הוא מחליף שמביא שלמים בדמי האשם או בדמי העולה והרי קדושת הבהמה חלתה על מעות דמיה ואין משנין מקדושה לקדושה כשבא לחלוף להבהמות כך הוא עושה אם יפה שבהן שוה שלא מביא ג' שלעים מביאו ונוטל הפלא האחת ואומר כל מקום שהיא העולה הרי מחוללת על הפלא זו ויביא ממנו עולה ונוטל שלא השאר ואומר כל מקום שהוא האשם הרי הוא מחולל על שלא זו ומביא בו אשם וכן לשלמים: **נתערב בבכורות.** שמתו דמן ומתן דם הפסח שוה ואין טעונין תנופת חזה ושוק ולא שמיכה ונסכים: **ר"ש אומר.** אם כל הבכורה כולה כהנים היו יאכלו את כולם בו בגילה ויקרב פסח לשם פסח כל מקום שהוא והבכורות לשם בכור בכל מקום שהן: **גמ'** והא

המפריש פסחו ומת לא יביאנו בנו אחריו לשם פסח אלא לשם שלמים: גמ' אמר רב הונא בריה דרב יהושע שמע מינה תלת [6]שמע מינה בעלי חיים נדחין וש"מ דחוי מעיקרא הוי דחוי ושמע מינה יש דחוי בדמים: המפריש פסחו וכו': ת"ר [7]המפריש את פסחו ומת אם בנו ממונה עמו יביאנו לשום פסח אין בנו ממונה עמו יביאנו לשום שלמים לששה עשר לי"ו אין לט"ו לא קא סבר [8]נדרים ונדבות אין קריבין בי"ט דמית האב אימת אילימא דמית קודם חצות בנו ממונה עמו יביאנו לשום פסח הא חלה אגינות עילויה מעיקרא אלא דמית אחר חצות אין בנו ממונה עמו יביאנו לשום שלמים הא קבעתיה חצות אמר [9](רבא) לעולם דמית קודם חצות ומאי יביאנו לשום פסח לשום פסח שני אביי אמר לצדדין קתני מת אחר חצות בנו ממונה עמו יביאנו לשום פסח מת קודם חצות אין בנו ממונה עמו יביאנו לשום שלמים רב שרביא אמר לעולם דמית לאחר חצות וכגון שהיה אביו גוסס בחצות רב אשי אמר [10]לעולם דמית לאחר חצות ור"ש היא דאמר [11]אין בעלי חיים נדחין רבינא אמר כגון שהפרישו אחר חצות ומתו בעלים אחר חצות וקא סבר חצות קבע: **מתני'** [12]הפסח שנתערב בזבחים כולן ירעו עד שיסתאבו וימכרו ויביא בדמי היפה שבהן ממין זה ובדמי היפה שבהן ממין זה [13][ויפסיד] המותר מביתו נתערב בבכורות ר"ש אומר אם חבורות כהנים יאכלו: **גמ'** והא

שמע מינה דחוי מעיקרו הוי דחוי. תימה לר"י דבפרק לולב הגזול (סוכה דף נב:) מסיק גבי לולב דדחוי מעיקרו לא הוי דחוי ויש לחלק בין דחוי מעיקרו לבין מצות לדחוי מעיקרו דהקרבה ועוד דשאני התם דמעיקרא אפשר למעוטי בתקנתא ולא דחוי גמור הוא וא"ת מאי קמ"ל ר' יוחנן בפ"ק דקדושין (דף ז:) גבי בהמה של שני שותפים דכל הנהו תלת מילי דמדקדק ממילתיה שמעינן מממתני' דהכא וי"ל דאכתי אשמעינן דעושה תמורה ותמורתה ביולא בה אע"ג דאיכא קריבה כלל והא דלא קאמר התם וש"מ דעושה תמורה ביולא בה לא חשיב אלא מילי דדחייה וא"ת ומילף ממחוסר זמן דדחוי מעיקרא הוא ולא הוי דחוי ויש לומר דשאני מחוסר זמן דלא אימחוי מעולם א) לשום קרבן חמן קבוע להיות ראוי ליום הטמיני הלכך לא שייך למילף מייה בעלמא: **ושמע** מינה יש דחוי בדמים. פרש"י בתשובתו דאפילו דבר שלא קדש מתחלה קדושת הגוף אלא לקדושת דמים דחוי הוא מלקרב לנסוף דלא תימא אין דחוי אלא בדבר הקדוש קדושת הגוף ונדחה מהקרבה אבל קדושת דמים לא אלימא למילתי' ותימה לר"י הא כל דחוי מעיקרו הוא דחוי בדמים ואם כן כיון דאמר דדחוי מעיקרו הוי דחוי שמעינן נמי דיש דחוי בדמים ואור"י דמשכחת ליה דחוי מעיקרו בקדוש קדושת הגוף כגון ששחט וקיבל הדם בכלי שיש בו מיס דראשון ראשון דחוי הוא הלכך אפילו לנסוף רבה הדם ויש בו מרלאית דם הוי דחוי ולהכי איצטריך תו לאשמעינן דאפי' בדמים יש דחוי וכפ"ק דקדושין (דף ז:) מפורש כל הצורך:

הא חייל עליה אינות. אף על גב דקרינא ביה לפי אכלו בגילה מכל מקום אינו יכול לשלח שלמים בזמן שהוא שלם: ופטורין

[1]המפריש פסחו ומת לא יביאנו בנו אחריו לשם פסח אלא לשם שלמים: [2]שמע מינה בעלי חיים נדחין וש"מ דחוי מעיקרא הוי דחוי ושמע מינה יש דחוי בדמים: המפריש פסחו וכו': [3]ת"ר המפריש את פסחו ומת אם בנו ממונה עמו יביאנו לשום פסח אין בנו ממונה עמו יביאנו לשום שלמים לששה עשר לי"ו אין לט"ו לא קא סבר [4]נדרים ונדבות אין קריבין בי"ט דמית האב אימת אילימא דמית קודם חצות בנו ממונה עמו יביאנו לשום פסח הא חלה אגינות עילויה מעיקרא אלא דמית אחר חצות אין בנו ממונה עמו יביאנו לשום שלמים הא קבעתיה חצות אמר [5](רבא) לעולם דמית קודם חצות ומאי יביאנו לשום פסח לשום פסח שני אביי אמר לצדדין קתני מת אחר חצות בנו ממונה עמו יביאנו לשום פסח מת קודם חצות אין בנו ממונה עמו יביאנו לשום שלמים רב שרביא אמר לעולם דמית לאחר חצות וכגון שהיה אביו גוסס בחצות רב אשי אמר [6]לעולם דמית לאחר חצות ור"ש היא דאמר [7]אין בעלי חיים נדחין רבינא אמר כגון שהפרישו אחר חצות ומתו בעלים אחר חצות וקא סבר חצות קבע: **מתני'** [8]הפסח שנתערב בזבחים כולן ירעו עד שיסתאבו וימכרו ויביא בדמי היפה שבהן ממין זה ובדמי היפה שבהן ממין זה [9][ויפסיד] המותר מביתו נתערב בבכורות ר"ש אומר אם חבורות כהנים יאכלו: **גמ'** והא

מסורת הש"ס

א) יומא סב. סד: קידושין ז: זבחים יב. כריתות ס. דף מח. תמורה כו: [זבחים נט.]. ב) [תוספתא פ"ט הי"ז]. ג) [שבת קח. ביצה יט. כ: סנהדרין לו.]. ד) [ל"ל רבה מי' שבת עב: מ"ש שם]. ה) [לעיל עג.]. ו) נכ"י ויפרים. ז) כ"מ לשלמים ועי' במהרש"ל. ח) [ניטין כח.]. ט) [מ"ק טו:].

הגהות מהר"ב רנשבורג

א) הגר"א שמע מינה דחוי מעיקרו כו' וי"ל דשאני ממוחר זמן דלא אתחוי מעולם וכו'. כ"כ עין יומא סד ע"ש בתוס' ד"ה התם וכו' ובתוספות יומם שם בד"ה מי דמי וכו' וכד"ה דילף תוי"ק:

מוסף רש"י

בעלי חיים נדחין. ואע"ג דהכר מיתו אידחו לעולם משום דיחוי קמאי (תמורה כו:) אם נדחו יחוי לעולם, ואיכא למ"ד (יומא סד.) אין דחוי אלא כשחוטין אבל בעלי חיים שנדחו בחיים ונרפאין (קדושין ז:). אין בעלי חיים נדחין. ואין דחוי אלא כדם לו בבעלים כגון שעיר של שם שנשחטו וקולים וזריקת דמו מת המשתלח יפקר הדם, אבל כל זמן שהקרבן חי אינו נפקל משום דחוי (לעיל עג:).

עין משפט נר מצוה

לד א ב ג מיי' פ"ד מהל' ק"פ הל' ה: ד ומיי' פ"ל מהל' מגיעה הל' מ ין: ה ומיי' פע"ו מהל' מעשה הקרבנות הל"ד ופ"ב מהל' פסולי המוקדשין הל' כג): לה ו מיי' פ"ד מהל' ק"פ הל' ם:

רבינו חננאל

ש"מ מדקתני יראה עד שיסתאב וימכר ויפלו דמיו לנדבה, כיון שאינן קרבים שלמים ש"מ בעלי חיים נדחין. ודחוי מעיקרא כי היא נקבה או זכר בן שתי שנים שאינן ראוין מעיקרא לשם פסח, לא תימא כיון שאינן (שלמים) לשם פסח, מעיקרא כי אקדשינהו לשלמים אקדשינהו אלא נדחו. ומדלא קתני ויביא בדמיו שלמים אלא יפלו דמיו לנדבה ש"מ דיש דחוי בדמים. המפריש פסחו ומת וכו', ת"ר המפריש פסחו ומת, בנו ממונה עמו [ויביאנו לשם פסח אין בנו ממונה עמו] יביאנו לשם שלמים לששה עשר. ואוקמא רבא בשמת קודם חצות. וחל עליה אגינות דאורייתא והוא נדחה לפסח שני. והא דתנן אונן טובל ואוכל פסחו לערב, באגינות דרבנן, אבל באגינות דאורייתא לא. רב שרביה אמר כגון שהיה אביו גוסס בחצות ומת אחר חצות, בנו ממונה עמו יביאנו לשם פסח, דהא לא חל עליה אגינות, אין בנו ממונה עמו יביאנו לשם שלמים, דכיון דבחצות גוסס היה לא הוה חזי למעבד פסח ולא קבעתיה חצות. רב אשי אמר לעולם דמת אחר חצות ולא חל עליה אגינות, דהא משעת הפסח כיום טוב חשוב שאומרים בו הלל. לפיכך לא חל עליה אגינות, אין בנו ממונה עמו יביאנו לשם שלמים, מאי אמרת קבעתיה חצות, רבי שמעון הוא דאמר בעלי חיים אינן נדחין ומשום הכי מקריב לה שלמים. רבינא אמר כגון שהפרישו אחר חצות ומתו בעלים אחר חצות וקסבר לא קבעה.

מתני' הפסח שנתערב בזבחים ירעו עד שיסתאבו וימכרו ויביא בדמי היפה שבהן ממין זה כו' עד שנתערב בבכורות. רבי שמעון אומר אם חבורות כהנים יאכלו.

Torah-Box.com
diffusion du judaïsme aux francophones
Tél. FR : 01.80.91.62.91 - Tél. ISR : 077.466.03.32 - contact@torah-box.com